

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTON AUDITOINTI

Authors **Helka-Liisa Hentilä, Kimmo Levä, Max Liikka, Auli Toom, Mira Huusko ja Mirella Nordblad, Jyväskylän yliopiston itsearviointi (toim.) Katja Mielonen ja Hanna-Leena Pesonen**

Year of publication **2021**, FINEEC publications **2:2021**

Language **Finnish**

ISBN **978-952-206-626-8 pdf**

4.1 Yksikkörajat ylittävä, monitieteinen koulutus

- HEI's self-assessment

Yliopisto on valinnut strategiaansa pohjautuen valinnaiseksi arviointikohteeksi yksikkörajat ylittävän, monitieteisen koulutuksen. Koulutuksen kehittämisohjelman tavoitteena on tuottaa monitieteisiä, tiedekunta-, laitos- ja erillislaitosrajat ylittäviä ohjelmia, jotka vastaavat muuttuvan maailman osaamistarpeisiin. Tarkempina arvioinnin kohteena on kolme eri kypsyysvaiheessa olevaa maisteriohjelmaa sekä laitosrajat ylittävä yhteistyö uusiutuvien viestintä- ja kieliopintojen toteuttamisessa.

Yksiköiden yhteiset monitieteiset maisteriohjelmat

Arviointiin on valittu kolme uusinta maisteriohjelmaa, joista kaksi on juuri käynnistynyt ja kolmas on vielä suunnitteluvaiheessa.

Ohjelmat nivoutuvat yliopiston strategian kannalta keskeisille alueille ja liittyvät koulutuksen kehittämisohjelman tavoitteisiin, esimerkiksi työelämätarpeisiin vastaamiseen. Lisäksi ohjelmilla vahvistetaan yliopiston koulutusprofiilia tarjoamalla sellaisia monitieteisiä ohjelmia, joita muissa yliopistoissa ei ole tarjolla.

Master's Degree Programme in Development and International Cooperation (DEICO)	
Perustettu	2018
Yhteistyö	Yhteiskuntatieteiden ja filosofian laitos (HYTK) ja kasvatustieteiden laitos (KPTK)
Sisäänotto	Ensimmäinen sisäänotto 2019 Humanistis-yhteiskuntatieteellinen tiedekunta (HYTK): 12 Kasvatustieteiden ja psykologian tiedekunta (KPTK): 8
Tutkinto-ohjelman kuvaus ja tavoite	Master's Degree Programme in Development, Education and International Cooperation seeks to provide students with tools for functioning creatively and effectively in the world of international development cooperation, with a specific focus on development and education. The students will learn both intellectual tools and practical skills, with which to encounter multi-faceted and contradictory phenomena in the field. The programme thereby broadens and deepens students' understanding of international development institutions, policies, and actors from a critical, reflexive and interdisciplinary perspective.
Turvallisuus ja strateginen analyysi (TSAMO) -maisteriohjelma	
Perustettu	2018
Yhteistyö	Informaatioteknologian tiedekunta (ITK) ja Humanistis-yhteiskuntatieteellinen tiedekunta (HYTK)
Sisäänotto	Ensimmäinen sisäänotto 2019 Informaatioteknologian tiedekunta (ITK): 20
Tutkinto-ohjelman kuvaus ja tavoite	Maisteriohjelmassa koulutetaan laaja-alaisia turvallisuuden asiantuntijoita, jotka osaavat analysoida turvallisuuteen vaikuttavia muutoksia ja ilmiöitä globaalissa ympäristössä. Maisteriohjelman opinnoissa käsitellään turvallisuusympäristöä ja sen muutosta, kriisejä ja konflikteja sekä globalisaation, teknologian kehittymisen ja digitalisaation merkitystä niihin. Keskeinen osa maisteriohjelmaa on myös strategisen analyysin osaaminen: maisteriohjelma tarjoaa valmiudet turvallisuuteen liittyvän tiedon hankintaan, käsittelyyn ja analysointiin niin, että yhä monimutkaisemman turvallisuusympäristön ymmärtäminen, hallinta ja ennustaminen on mahdollista.
Master's Degree Programme in Responsible Management and Business of Sport (RESPO)	
Perustettu	2020
Yhteistyö	Liikuntatieteellinen tiedekunta (LTK) ja Jyväskylän yliopiston kauppakorkeakoulu (JSBE)
Sisäänotto	Ensimmäinen sisäänotto 2021 (suunnitelma) Liikuntatieteellinen tiedekunta (LTK): 10 Jyväskylän yliopiston kauppakorkeakoulu (JSBE): 10
Tutkinto-ohjelman kuvaus ja tavoite	Master's Degree Program of Responsible Management and Business of Sport (RESPO) educates professionals of sport management for the needs of both private, public and nonprofit sectors. Graduation from the program gives in-depth knowledge and skills to plan and execute strategic and tactical activities in managerial and expert positions related to management in today's sport society.

Kuvio 9 Kuvaus maisteriohjelmien esimerkeistä

DEICO-ohjelma perustettiin kansainvälisten maisteriohjelmien arvioinnin tulosten pohjalta. Aikaisempi, kolmen tiedekunnan yhteinen ohjelma suunnattiin aiempaa vankemmin kasvatustieteisiin. Näin kirkastettiin ohjelman profilia ja erottautumista muista saman tyyppisistä ohjelmista.

Täysin uuden TSAMO-ohjelman perustaminen lähti liikkeelle ylhäältä ohjatusti. Taustalla on

ohjelman teeman turvallisuuden ja kyberturvallisuuden ajankohtaisuus ja odotettu työelämätarve sekä kaksi yliopiston profiloitumisaluetta, jotka sijaitsevat eri tiedekunnissa.

RESPO-ohjelman perustaminen lähti liikkeelle opintojaksotasoisesta yhteistyöstä ja opiskelijoiden tekemien yhteisgradujen ohjauksesta usean vuoden ajalta. Koulutuskentältä nähtiin puuttuvan urheilujohtamisen eettiseen osaamiseen keskittyvä maisteritasoinen koulutustarjonta.

Yliopiston koulutusohjelmien perustamisen laadunvarmistuskriteerit ohjaavat ohjelmien perustamisen prosessia, mutta suunnitteluun osallistuneet kokevat, että yhteistyötä tukevat mallit suunnitteluun, toteutukseen ja rahoituksen jakautumiseen ovat riittämättömiä. Yhteistyötä on edesauttanut yhteinen näkemys ohjelman luonteesta, tavoitteista ja profiilista sekä suunnitteluun ja toteutukseen sitoutuneet henkilöt.

Kaikilla ohjelmilla on suunnittelun ja koordinoinnin tukena ohjausryhmä ja ohjelmille on nimetty yksiköissä vastuulliset opettajat/johtajat. Ohjelmien sisältöjen suunnittelu on perustunut kaikissa ohjelmissa pääasiassa olemassa olevien ohjelmien opetussuunnitelmien opetussisältöihin.

Opiskelijoille tarjotaan mahdollisuus suunnitella opintopolkunsa omaa ammatillista kehittymistä silmällä pitäen huomioiden myös erilaiset taustat. HOPS-keskusteluita sekä opiskelijapalautetta hyödynnetään kaikissa ohjelmissa sisällön ja toteutuksen kehittämisessä. DEICOn osalta aiemman ohjelman palautteita on hyödynnetty perustettavan ohjelman arvioinnissa.

Kaikissa ohjelmissa opiskelijat opiskelevat pakollisina molempien yksiköiden opintoja. TSAMO- ja RESPO-ohjelmissa opintojaksoja toteutetaan myös yhteisopetuksena. RESPO:n ja DEICOn opinnäytetöiden ohjausta tehdään myös monitieteisessä yhteistyössä. Opintojen yhteistä koordinointia ja suunnittelua parannetaan jatkuvasti kokemusten perusteella.

Laitosrajat ylittävä yhteistyö: uusiutuvat viestintä- ja kieliopinnot

Monikielisen akateemisen viestinnän keskus (MOVI) on vuonna 2013 käynnistänyt laajamittaisen, vuoteen 2023 ulottuvan uusiutuvien viestintä- ja kieliopintojen (UVK) kehittämistyön. Opintojen suunnittelussa on yhdessä opiskelijoiden ja ainelaitosten henkilökunnan kanssa lähdetty rohkeasti kehittämään uudenlaista mallia asiantuntijan vuorovaikutusosaamisen kehittämiseen. Uudella toimintamallilla on pyritty vastaamaan sekä toistuvasti esiin nousseisiin opiskelijoiden kokemuksiin haasteisiin että tulevaisuuden osaamistarpeisiin.

Opintojaksot ovat monikielisiä ja ilmiölähtöisiä: esimerkiksi akateemisia tekstitaitoja lähestytään eri kielten näkökulmista yhteneväisyyksiä ja eroja vertaillen. UVK:n suunnittelun lähtökohtia ovat olleet opintojen oikea-aikaisuus, opiskelijan kieliin ja viestintään liittyvät oppimistarpeet omassa tutkinto-ohjelmassa, opintojen tukeminen sekä työelämävalmiuksien parantaminen. UVK:ssa opiskelijan osaamisen kehittyminen ja kehittäminen nähdään jatkumona sekä tutkinnon sisällä että tutkintotasojen välillä. Opintojaksot ajoittuvat opintojen oikeisiin vaiheisiin ja nivoutuvat ainelaitoksen sisältöihin ja työskentelytapoihin. Tavoitteena on luoda parempi tuki osaamisen kehittymiselle ja opintojen edellyttämien viestintävalmiuksien rakentumiselle.

KEHITTÄMISTYÖN ETENEMINEN

Kuvio 10 UVK-kehittämistyön eteneminen

Uusiutuvien kieli- ja viestintäopintojen kehittämisen pohjana on laitosrajat ylittävän yhteissuunnittelun ja jatkuvan kehittämisen periaate. Suunnittelussa ovat mukana laitoksen opiskelijat, tutorit, opetushenkilöstö ja hallintohenkilöstö. Jokaista tieteenalakohtaista viestintä- ja kieliopintojen kokonaisuutta varten on koottu Movin opettajista koostuvat opettajatiimit, jotka vastaavat opetuksen suunnittelusta ja toteutuksesta tiiviissä yhteistyössä ainelaitosten ja tiedekuntien kanssa. Suunnittelu on luonteeltaan moniammatillista yhteistyötä, jossa viestinnällisten ja kielitaitoon liittyvien oppimistarpeiden määrittelyssä opiskelijat ja opetushenkilöstö ovat avainasemassa. Ainelaitoksen opiskelijat ja edustajat tuovat yhteissuunnitteluun asiantuntemuksensa tieteenalastaan, sen opiskelun vaiheista, asiantuntijuuden luonteesta ja kehittämisestä sekä työelämätarpeista. Opintoja kehitetään jatkuvasti muun muassa opiskelijapalautteen ja laitostapaamisten avulla.

Vahvuudet

Strategia ohjaa monitieteisyyteen ja yhteistyön vahvistamiseen

Vahva motivaatio yhteistyöhön yksiköissä

Mahdollisuuksia ja valmiutta yhteistyössä toteutettaviin koulutuksiin

Monitieteiset koulutukset kiinnostavat hakijoita

Kehittämiskohteet

Yhteistyössä toteutettavien koulutusten ideoiden, suunnittelun ja perustamisen yhteiset linjaukset ja ohjeistukset

Yhteistyötä ja riskinottoa tukeva resursointi

Yhteisohjelmien johtaminen ja omistajuus

4.1 Yksikkörajat ylittävä, monitieteinen koulutus

- Assessment of the audit team

Monitieteisyyttä arvostetaan Jyväskylän yliopistossa

Jyväskylän yliopisto valitsi vapaavalintaiseksi tarkastelukohteeksi yksikkörajat ylittävän, monitieteisen koulutuksen. Jyväskylän yliopiston vahvuutena on laaja panostaminen monitieteisiin opintoihin ja tiedekuntarajat ylittävään yhteistyöhön. Monitieteisten opintojen ja tiedekuntarajat ylittävän yhteistyön edistämiseksi on tehty pitkäjänteistä työtä, josta esimerkkejä ovat monitieteisten maisteriohjelmien ja uusiutuvien viestintä- ja kieliopintojen (UVK) lisäksi tiedekuntien yhteiset opintomoduulit. Monitieteisyys on esillä yliopiston strategiassa, tutkintojen rakenteissa ja tutkimushankkeissa. Monitieteisyyttä tuetaan myös mahdollistamalla opiskelijoille tutkintoihin vapaasti valittavia opintoja.

Auditointiryhmän mukaan vahvuus on, että monitieteisiä kokonaisuuksia on perustettu kysyntä ja työelämän tarpeet huomioiden. Kokonaisuuksia kehitetään tiedekuntien yhteistyönä esimerkiksi valmisteilla olevan tekniikan kandidaatintutkinnon osalta, ja tiedekunnilla on kokonaisuuksissa erilaisia yhteistyömuotoja. Uusien koulutusohjelmien perustamiseen on kohdistettu myös yliopiston strategista rahoitusta. Auditointiryhmä esittää, että hyväksi todettuja malleja monitieteisten kokonaisuuksien muodostamisessa sovellettaisiin nykyistä laajemmin. Yhteisöllinen ja sidosryhmät huomioiva osallistaminen monitieteisten ohjelmien suunnittelussa on hyvä käytäntö.

Itsearviointiraportin mukaan koulutusohjelmien perustamisessa noudatetaan koulutusohjelmien perustamisen laadunvarmistuskriteereitä. Haastatteluiden perusteella yhteinen ymmärrys siitä, milloin monitieteisestä opintokokonaisuudesta muodostetaan oma maisteriohjelma, ovat kuitenkin epäselvät. Auditointiryhmä suosittelee, että monitieteisten maisteriohjelmien perustamisen linjauksia tarkennetaan jatkossa.

Monitieteiset maisteriohjelmat ovat rohkeita avauksia

Jyväskylän yliopiston tavoitteena on, että koulutukset ovat relevantteja suhteessa työelämän tarpeisiin, ja valmistuvilla opiskelijoilla on sellaista akateemista osaamista, jota työelämässä tarvitaan. Jyväskylän yliopistossa onkin tehty rohkeita avauksia käynnistämällä uusia maisteriohjelmiä, joilla vastataan tulevaisuuden haasteisiin. Auditointiryhmän näkemyksen mukaan Jyväskylän yliopiston aktiivisuus monitieteisten maisteriohjelmien rakentamisessa ja toteuttamisessa uudistaa sekä yhteiskuntaa että yliopistojen toimintaa. Jyväskylän yliopisto voikin toimia verkostoitumiseen ja kokeiluihin rohkaisevana esimerkkinä myös muille korkeakouluille. Tiedekuntien, koulutusalojen ja eri ammattien välisten sillojen ylittäminen vahvistaa opiskelijoiden työelämävalmiuksia ja parantaa työllistymisen edellytyksiä. Jyväskylän

yliopiston uudet monitieteiset maisteriohjelmat ovat tästä hyviä esimerkkejä. Monitieteisistä maisteriohjelmista kaksi on kansainvälisiä maisteriohjelmiä, kuten Master's Degree Programme in Development and International Cooperation (DEICO) ja Master's Degree Programme in Responsible Management and Business of Sport (RESPO), joissa kansainvälisyys huomioidaan ohjelmien sisällöllisessä suunnittelutyössä. Kolmas tarkasteltava maisteriohjelma on Turvallisuus ja strateginen analyysi -maisteriohjelma (TSAMO).

Auditointihaastattelun perusteella monitieteiset maisteriohjelmat täyttävät sellaisia osaamisen katvealueita, joista on puuttunut koulutusta Suomessa. Yliopiston itsearviointiraportin mukaan ohjelmien kehittämisessä on kuultu sidosryhmiä ja koottu työelämäpalautetta sekä arvioitu osaamisen kysyntää työmarkkinoilla. Haastattelun perusteella monitieteisiä koulutusohjelmia perustettaessa on käyty enemmän koulutuksen osaamistavoitteita koskevaa keskustelua esimerkiksi koulutusneuvostossa ja koulutuksesta vastaavien varadekaanien verkostossa kuin perinteisten ohjelmien osalta. Tämänkaltaisia foorumeita ei auditointihaastattelujen perusteella aikaisempien ohjelmien kehitysvaiheessa ole hyödynnetty. Aiemmin onkin ollut kehittäjien omasta aktiivisuudesta kiinni, keitä ohjelmien kehittämisessä on ollut mukana. Haastattelujen mukaan laajemmasta yliopistoyhteisön osallistamisesta koulutuksen valmistelussa on hyviä kokemuksia. Esimerkki hyvästä käytännöstä on uuden tekniikan kandidaattiohjelman kehittämisvaiheessa käytetty ohjausryhmän perustaminen. Vastaavaa menettelyä voisi soveltaa myös uusien monitieteisten maisteriohjelmien valmistelun yhteydessä.

Tiedekuntarajat ylittävien ohjelmien toiminnassa haasteeksi nousevat erityisesti resursointiin ja johtamiseen liittyvät kysymykset. Haastatteluiden perusteella yksi esimerkki onnistuneesta käytännöstä on selkeän vastuutiedekunnan nimeäminen jokaiselle monitieteiselle maisteriohjelmalle. Uusiin monitieteisiin maisteriohjelmiin onkin luotu johtamista ja resurssointia selkeyttäviä rakenteita. Haastattelun mukaan yliopiston sisäinen rahoitusmalli ei ole kuitenkaan huomioinut tarpeeksi monitieteisiä koulutusohjelmia. Yliopiston uudessa rahoitusmallissa rahoitusta kohdennetaan tiedekuntien yhdessä toteuttamiin hankkeisiin, jonka auditointiryhmä kokee hyväksi tavaksi vahvistaa yhteistyörakenteita. Uudistetussa rahoitusmallissa yksi indikaattori on muihin tiedekuntiin tuotetut opintopisteet, jolloin malli huomioi paremmin monitieteisen koulutuksen.

Auditointiryhmä suosittelee, että opinnäytteiden ohjauskäytänteitä tarkennetaan, jotta eri tiedekuntien ohjaajien jakamat ohjausresurssit eri koulutusohjelmien opinnäytteille ovat yhdenmukaiset ja läpinäkyvät. Opetussuunnitelmatyössä voi olla vaikeaa huomioida erilaisista taustoista tulevien opiskelijoiden erilaiset käsitykset opiskelusta. Opintojaksojen tulee olla sopivan haastavia ja samalla yhteismitallisia muiden tiedekuntien opintojaksojen kanssa. Tiedekuntien opetussuunnitelmaprosesseissa ei myöskään aina osata riittävästi huomioida tiedekuntien yhteisten ohjelmien erityistarpeita. Koska ohjelmat ovat uudehkoja, ei niistä ole vielä saatavilla työllistymisen seurantietoja. Jatkossa opiskelijoiden työllistymisen seurantaan monitieteisistä maisteriohjelmista tulee kiinnittää erityistä huomiota.

Jyväskylän yliopistossa on hyvin tunnistettu monitieteisten maisteriohjelmien kehittämistarpeita

resursointi- ja johtamishaasteiden korjaamiseksi. Kokonaisuudessaan Jyväskylän yliopisto osoittaa, että se on sitoutunut kehittämään jatkuvasti monitieteisiä maisteriohjelmia.

Uusiutuvat viestintä- ja kieliopinnot ovat esimerkki pitkäjänteisestä työstä

Uusiutuvien viestintä- ja kieliopintojen taustalla on pitkäjänteinen suunnittelu- ja toteutusprosessi. Yhteistyö ainelaitosten ja Monikielisen akateemisen viestinnän keskuksen (Movi) välillä on ollut opintojen suunnittelussa ja toteutuksessa monitahoista ja jatkuvaa. Monikielisen akateemisen viestinnän keskus tukee yliopiston monikulttuurisuutta ja kansainvälisyyttä ja opiskelijoiden monikulttuurisuus- ja kansainvälisyysosaamista. Uusiutuvien viestintä- ja kieliopintojen suunnittelussa on auditointihaastattelujen perusteella pyritty huomioimaan opiskelijoiden ja ainelaitosten tarpeet sekä ainelaitosten avulla myös työelämän tarpeet. Uusiutuvat viestintä- ja kieliopinnot ovat nivoutuneet ainelaitosten substanssiopintoihin käytettyjen sisältöjen kautta. Auditointihaastattelujen mukaan viestintä- ja kieliopintojen kehittämisen tueksi opinnoista kerätään säännöllisesti palautetta, jota käydään läpi ainelaitosten kanssa. Auditointiryhmä suosittelee, että jatkossa opiskelijoiden antamasta palautteesta annettaisiin heille vastapalautetta ja palautteen pohjalta tehtäviä kehittämistoimia seurattaisiin systemaattisesti.

Opiskelijahaastatteluissa nousi esiin, että opiskelijat ovat toisinaan kokeneet vaikeuksia päästä suorittamaan viestintä- ja kieliopintoja silloin, kun se olisi heidän opintojensa etenemisen kannalta ajankohtaisinta. Osittain näiden haasteiden vuoksi viestintä- ja kieliopintoja on uudistettu. Auditointiryhmä suosittelee, että uusiutuvien viestintä- ja kieliopintojen koordinoinnista huolehditaan jatkuvasti ja systemaattisesti ainelaitosten opettajien ja Monikielisen akateemisen viestinnän keskuksen henkilökunnan välillä.

Riittävän ohjauksen merkitys korostuu erityisesti eri vaiheissa olevien opiskelijoiden opintojen mahdollistamiseksi. Auditointiryhmä suosittelee, että opiskelijoille edelleen kirkastettaisiin uusiutuvien kieli- ja viestintäopintojen järjestämisen periaatteet ja osaamistavoitteet, jolloin opiskelijat kokisivat viestintä- ja kielisisällöt mielekkääksi osaksi tutkintonsa suorittamista.